

Finanšu izlūkošanas
dienests

NACIONĀLĀ FINANŠU NOZIEGUMU NOVĒRŠANAS UN APKAROŠANAS STRATĒGIJA

RĪGA, 2023

- 2018

2018. gadā tika uzsākta mērķēta, koordinēta un risku novērtējumā balstīta noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas (turpmāk – NILLTPF) novēršanas sistēmas reforma, kuras rezultātā Latvija ir nodrošinājusi atbilstību starptautiskajiem standartiem un Eiropas Savienības (turpmāk – ES) normatīvajiem aktiem NILLTPF novēršanas jomā, kā arī veicinājusi šīs sistēmas efektivitāti.

Mērķtiecīga, koordinēta un risku novērtējumā balstīta NILLTPF novēršanas un apkarošanas politika, kas paredz konkrētus pasākumus un to izpildei nepieciešamos līdzekļus, ļāva Latvijai īsā laikā panākt būtisku progresu stratēģisko trūkumu novēršanā, tādējādi uzlabojot savu starptautisko reputāciju un nostiprinot efektīvu NILLTPF novēršanas sistēmu.

Latvija turpina īstenot savu apņemšanos apkarot NILLTPF, pastāvīgi novērtējot un identificējot jaunus NILLTPF draudus un ievainojamību, kā arī veicot efektīvus un uz risku novēršanu orientētus pasākumus, lai mazinātu un pārvaldītu NILLTPF riskus atbilstoši ES normatīvajiem aktiem un Finanšu darījumu darba grupas (*Financial Action Task Force*, turpmāk – FATF) standartiem.
- 2023

2023. gadā izstrādāts Nacionālais NILLTPF risku novērtējums (turpmāk – NRA 2023). Tas identificē galvenos Latvijas NILLTPF draudus, ievainojamību un riskus. Saskaņā ar NRA 2023 secinājumiem ir izstrādāta Nacionālā finanšu noziegumu novēršanas un apkarošanas stratēģija (turpmāk – Stratēģija), kas definē Latvijas turpmāko NILLTPF novēršanas un apkarošanas sistēmas attīstības stratēģisko mērķi, vīziju un prioritāros darbības virzienus.
- 2024 - 2026

Savukārt Pasākumu plāns NILLTPF novēršanai 2024.-2026. gadam nodrošinās konkrētu pasākumu kopumu Stratēģijā izvirzītā mērķa sasniegšanai.

NILLTPF novēršanas un apkarošanas politika ir cieši saistīta ar tādām politikas jomām kā cīņa ar ēnu ekonomiku, korupciju un organizēto noziedzību, noziedzības novēršanu, kā arī terorisma novēršanu un apkarošanu. Līdz ar to Stratēģijā noteiktais mērķis, vīzija un darbības virzieni ir izstrādāti, lai nodrošinātu nepieciešamo saskaņotību ar politiku šajās jomās.

NRA 2023 secināts, ka Latvijas kompetentās iestādes ir panākušas būtisku NILLTPF risku un ievainojamības samazinājumu.

Iepriekšējos NRA identificētais NILLTPF risks, kas izrietēja no vāji uzraudzītas un pārvaldītas nerezidentu naudas plūsmu apkalpošanas, ir būtiski mazinājies. Vienlaikus šis risks saglabājas konkrētu kredītiestāžu likvidācijas procesos, kas vēsturiski fokusējās uz nerezidentu klientu apkalpošanu. Tomēr pēdējos gados minētais risks tiek efektīvi kontrolēts un pārvaldīts.

Būtiskākos noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas (turpmāk – NILL) draudus rada:

- Latvijas ēnu ekonomika un ar to saistītie noziedzīgie nodarījumi, proti, noziedzīgi nodarījumi valsts ieņēmumu jomā, akcīzes preču un narkotisko vielu nelikumīga aprīte, tostarp kontrabanda;
- Noziedzīgi nodarījumi pret īpašumu, it īpaši krāpšana digitālā vidē;
- Noziedzīgi nodarījumi valsts institūciju dienestā;
- Ārvalstīs izdarītu krāpšanu rezultātā iegūto līdzekļu pārrobežu plūsma.

Vienlaikus jānorāda uz NRA 2023 konstatēto jauno risku, kas saistās ar ES sankciju pret Krieviju un Baltkrieviju izpildi un to pārkāpumu atklāšanu, un personu saukšanu pie atbildības. Tas var radīt ne tikai NILL risku, bet būtiski ietekmē Latvijas iestāžu kapacitāti efektīvi apkarot NILL un rada būtiskus draudus Latvijas iekšējai un ārējai drošībai.

EFEKTĪVAS NILLTPF NOVĒRŠANAS UN APKAROŠANAS SISTĒMAS NEPIECIEŠAMĪBA

Finanšu noziegumi un noziedzīgi iegūto līdzekļu atrašanās civiltiesiskajā aprītē ne tikai ļauj noziedzniekiem gūt labumu no izdarītajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, bet kropļo tirgu un likumīgu uzņēmējdarbību, apdraud nacionālo un starptautisko drošību, kā arī valsts starptautisko reputāciju.

Papildus jāuzsver, ka Krievijas karš Ukrainā un ar to saistītās ES sankcijas ir būtiski palielinājušas slodzi Latvijas institūcijām, kas ir atbildīgas par sankciju izpildi, pārkāpumu atklāšanu un personu saukšanu pie atbildības. Šādos apstākļos Latvijas NILLTPF novēršanas un apkarošanas politikas efektivitāte ir cieši saistīta ar tās nacionālo un ES drošību.

NILLTPF novēršanas un apkarošanas sistēma ir kompleksa un nav izolēta, jo ir sasaistīta ar citām jomām:

- Nacionālo drošību;
- Cīņu ar ēnu ekonomiku;
- Noziedzības novēršanu;
- Cīņu ar korupciju un organizēto noziedzību.

Tāpēc sadarbības stiprināšana un koordinētu pasākumu veikšana ir svarīga efektivitātes konstantai uzlabošanai. Veiksmīga sadarbība starp publisko un privāto sektoru ir būtiska finanšu noziegumu apkarošanā.

SADARBĪBA + KOORDINĒTI PASĀKUMI = EFEKTIVITĀTE

Vienlaikus jāuzsver arī starptautiskās sadarbības nozīme, īpaši kontekstā ar strauji pieaugošajiem finanšu noziegumu draudiem digitālā vidē. Finanšu pakalpojumi (t.sk. *Fintech*) pēdējos gados ir strauji attīstījušies, nodrošinot lielāku efektivitāti, pieejamību un ērtības patērētājiem. Vienlaikus digitālā transformācija ir radījusi arī jaunus izaicinājumus finanšu noziegumu jomā, kas saistīti ar šādu pakalpojumu un darījumu ātrumu, anonimitāti, apjomu un plašo ģeogrāfiju.

Finanšu noziegumu draudu pieaugums digitālā vidē pieprasa jauna līmeņa starptautisko sadarbību arī starp NILLTPF novēršanas un apkarošanas iestādēm.

NILLTPF NOVĒRŠANAS UN APKAROŠANAS REGULĒJUMA TURPMĀKA ATTĪSTĪBA UN PILNVEIDE

Nodrošinot NILLTPF novēršanas un apkarošanas sistēmas ilgtspēju un efektivitāti, ir jāveicina godprātīga uzņēmējdarbība, droša ārvalstu investīciju vide un inovatīvu tehnoloģiju izmantošana. Tāpēc ir jāturpina darbs pie NILLTPF novēršanas un regulējuma pilnveides, lielāku uzmanību pievēršot starptautiskās konkurētspējas aspektiem un izvairoties no nevēlamām sekām, kas var rasties, kļūdaini piemērojot NILLTPF novēršanas regulējumu.

Lai nodrošinātu iepriekšējās NILLTPF novēršanas un apkarošanas politikas kontinuitāti un tālāku stratēģiju finanšu noziegumu novēršanai un apkarošanai, Latvija ir definējusi NILLTPF novēršanas un apkarošanas politikas ilgtermiņa attīstības mērķi, vīziju un stratēģiskos tālākas attīstības virzienus.

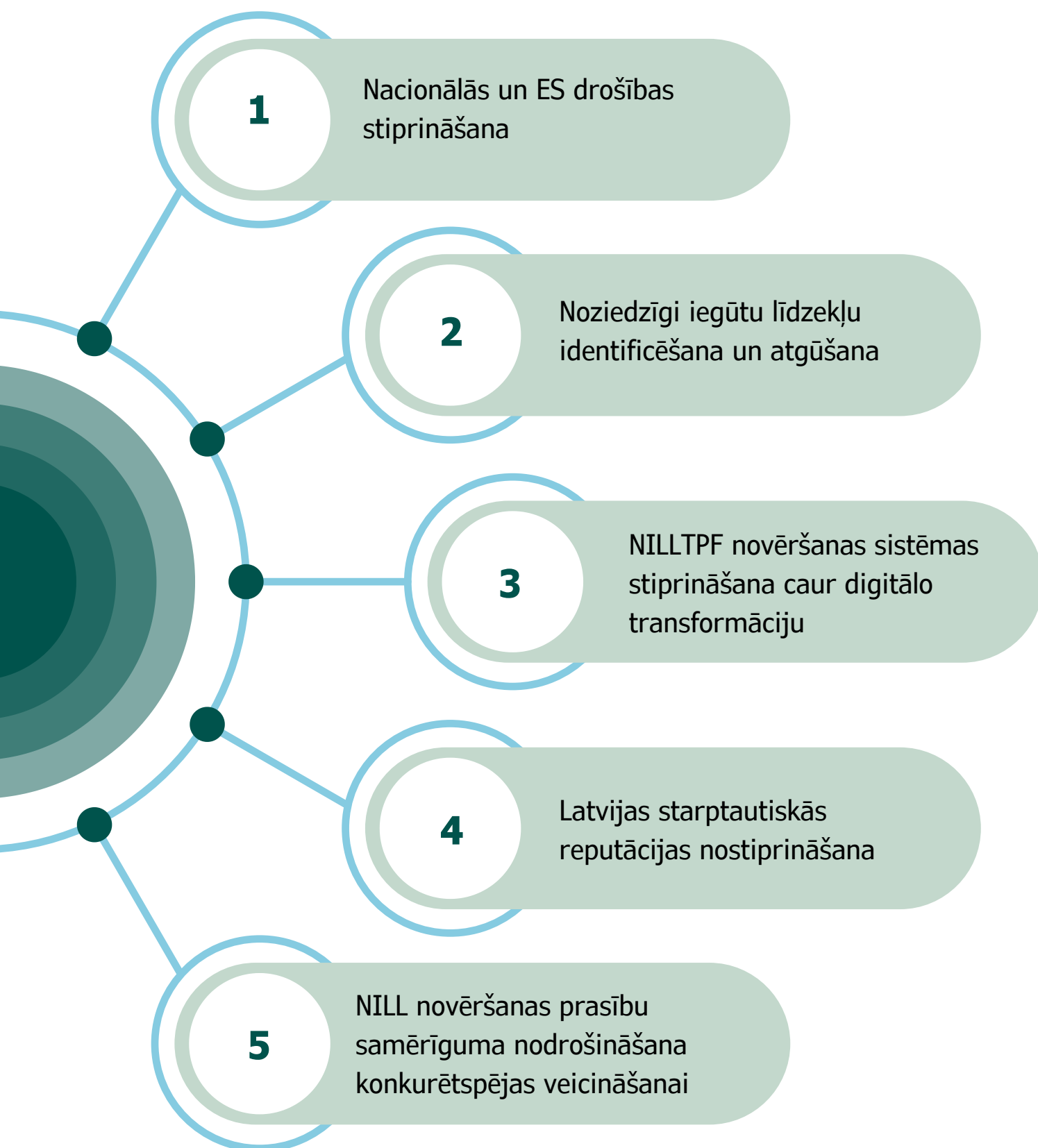
Stratēģiskais mērķis:

Koordinēt valsts pārvaldes un privātā sektora sadarbību NILLTPF novēršanas un apkarošanas jomā, lai efektīvi veiktu NILLTPF novēršanu un apkarošanu, veicinātu tiesiskumu, Latvijas ekonomisko izaugsmi un investīciju vidi, tādējādi stiprinot Latvijas iekšējo un ārējo drošību.

Vīzija:

efektīva NILLTPF novēršanas un apkarošanas sistēma, kas nodrošina drošu un labvēlīgu vidi Latvijas ekonomiskajai izaugsmei un ārvalstu investīciju piesaistei.

Nacionālā stratēģija finanšu noziegumu novēršanai un apkarošanai nostiprina šādus **stratēģiskos virzienus:**

- 1** Nacionālās un ES drošības stiprināšana, nodrošinot starptautisko un nacionālo sankciju efektīvu izpildi, novēršot un apkarojot to pārkāpumus Latvijā un stiprinot finanšu sistēmas noturību pret NILLTPF riskiem.
- 2** Noziedzīgi iegūtu līdzekļu identificēšana un atgūšana. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu efektīva identificēšana un to konfiscēšana vai atgriešana cietušajiem ir viens no nozīmīgākajiem mērķiem ne tikai cīņā ar noziedzību, bet arī lai nodrošinātu tiesiskumu, konkurētspējīgu tirgu un uzņēmējdarbību.
- 3** NILLTPF novēršanas sistēmas stiprināšana caur digitālo transformāciju. Jauno tehnoloģiju sniegto iespēju iekļaušana NILLTPF novēršanas darbībās, lai efektīvi izmantotu valsts resursus un reaģētu uz jauniem izaicinājumiem.
- 4** Latvijas starptautiskās reputācijas nostiprināšana kā valstij, kas nepieļauj tās finanšu sistēmas izmantošanu NILLTPF atbilstoši starptautiskajiem standartiem un ES normatīvajiem aktiem. Latvijas NILLTPF novēršanas sistēmas 6. kārtas novērtējums, kuru veiks Eiropas Padomes ekspertu komiteja noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas pasākumu novērtējumam (Moneyval) 2024.-2025. gadā, ļaus starptautiski apliecināt Latvijas NILLTPF novēršanas sistēmas efektivitāti.
- 5** NILLTPF novēršanas prasību samērīguma nodrošināšana konkurētspējas veicināšanai, t.sk. iekļaujošas finanšu sistēmas nostiprināšana, kas veicina godīgu konkurenci un stiprina publiskā un privātā sektora partnerību NILLTPF novēršanā. Tādējādi tiks veicināta NILLTPF novēršanas prasību efektīva un riskos balstīta pieejas ieviešana, kas nodrošinātu tālāku ilgtspējīgu attīstību un spēju finansēt tautsaimniecību.